Program för uppföljning och insyn i verksamhet som utförs av privata utförare

Dokumenttyp: Program
Diarienummer: KS 520-2024
Dokumentägare: Kommunfullmäktige
För revidering ansvarar: Kommunfullmäktige
Revideringsintervall: En gång per mandatperiod
För uppföljning ansvarar: Enhetschef kansli
Dokumentet gäller för: Alla nämnder
Giltighetsperiod: 2025-11-24 – tillsvidare
Ersätter: Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare, antagen av KF 2020-11-30 § 231
Antaget: Kommunfullmäktige 2025-11-24 § 224

Innehållsförteckning

Inledning ... 3
Bakgrund ... 3
Programmets syfte och mål ... 3
Definition och programmets omfattning ... 3
Kommunstyrelsens och nämndernas ansvar ... 4
Ansvar vid kris och höjd beredskap ... 4
Avtalsuppföljning ... 4
Redovisning av uppföljning ... 5
Allmänhetens insyn ... 5
Informationsskyldighet ... 5
Uppföljning av programmet ... 6

Inledning

Bakgrund

I enlighet med kommunallagen (2017:725) (KL) har kommuner möjlighet att lämna över skötseln av kommunala angelägenheter till privata utförare (3:12 KL). Om kommunen väljer att göra så och genom avtal lämnar över en kommunal angelägenhet till en privat utförare är det fortfarande kommunen som har det yttersta ansvaret. Kommunen ska se till att möjlighet finns, samt vidta åtgärder, för att kontrollera och följa upp verksamheten. Genom avtalet ska kommunen även tillförsäkra sig information vilken möjliggör att allmänheten ges insyn i den överlämnade verksamheten (10:9 KL).

Varje mandatperiod ska fullmäktige anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare (5:3 KL).

Programmet ska förutom mål och riktlinjer innehålla hur dessa ska följas upp samt hur allmänhetens insyn ska tillgodoses (5:3 2 st. KL).

Programmets syfte och mål

Syftet med att anta ett program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare är att lyfta frågan till en politisk strategisk nivå och, på ett kommunövergripande plan, säkerställa att uppföljning av kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare sker utifrån gällande lagstiftning samt kommunens fastställda mål och styrdokument.

Programmets mål är att säkerställa uppföljning och kontroll av privata utförare, öka allmänhetens insyn i privata utförares verksamhet samt stimulera till ett strategiskt förhållningssätt när privata utförare anlitas.

En gedigen uppföljning av verksamhet som bedrivs av privata utförare säkerställer god ekonomisk hushållning och är en del i kommunens arbete med att förebygga välfärdsbrottslighet.

Definition och programmets omfattning

En privat utförare är en juridisk person eller en enskild individ som efter beslut har hand om en kommunal angelägenhet (10:7 KL).

Skötsel av sådant som enligt lag eller annan författning ska bedrivas av kommunal nämnd får inte överlämnas till privata utförare och skötsel av angelägenhet som innefattar myndighetsutövning får endast överlämnats med stöd av lag (10:1 KL). Privata utförare kan vara aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska föreningar, ideella föreningar eller enskilda individer. Även idéburna organisationer och kooperativa föreningar kan vara privata utförare.

Med privata utförare avses inte hel- eller delägda kommunala bolag, eller stiftelser som kommunen bildat ensam eller tillsammans med annan. Fristående skolor är inte heller privata utförare i denna bemärkelse då de själva är huvudmän över tillståndsgivna verksamheter.

Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare i Svalövs kommun omfattar de verksamheter som är överlämnade till privata utförare enligt definitionen ovan. Kommunala bolag, stiftelser och föreningar ska följa den del av programmet som avser allmänhetens insyn.

Programmet gäller för avtal med privata utförare som ingås efter programmet har fastställts i kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsens och nämndernas ansvar

Varje nämnd ansvarar för att, i förfrågningsunderlag och genom avtal eller uppdragsbeskrivning med privata utförare, säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med relevanta författningar och kommunala mål och riktlinjer samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredställande sätt (6:6 KL). Varje nämnd ska i avtal med privat utförare säkerställa att insyn och uppföljning i enlighet med nämndens plan för uppföljning av verksamhet som bedrivs av privata utförare kan ske.

Vid upphandling av privata utförare ska även Svalövs kommuns gällande upphandlings- och inköpspolicy tillämpas.

Vidare ska nämnden genom avtal tillförsäkra att utföraren hanterar personuppgifter i enlighet med dataskyddsförordningen (personuppgiftsbiträdesavtal) samt att utföraren biträder kommunen vid uppföljning genom att till exempel lämna nödvändiga uppgifter och statistik till kommunen, i nationella register eller till andra myndigheter.

Respektive nämnd definierar inom sitt ansvarsområde vilka privata aktörer som omfattas av programmet. Omfattningen på kontrollen och uppföljningen kan se olika ut beroende på hur angelägen verksamheten är ur ett allmänintresse.

Kommunstyrelsen ansvarar för att samordna nämndernas uppföljningar.

Ansvar vid kris och höjd beredskap

Nämnderna ska i förfrågningsunderlag vid upphandling och genom avtalsvillkor, reglera privata utförares ansvar vid kris och höjd beredskap.

Varje nämnd behöver utforma egna kriterier och rutiner för att säkerställa ansvaret avseende kris och höjd beredskap.

Avtalsuppföljning

Med utgångspunkt i detta program ska varje nämnd ta fram en plan för när och på vilket sätt avtal och verksamhet med privata utförare ska följas upp. Planen anpassas efter nämndens specifika verksamhet och förhållanden, och det är upp till nämnden om planen ska omfatta endast privata utförare eller även verksamhet i egen regi. I de fall nämnden inte har verksamhet som lämnats över till privata utförare behöver en plan inte tas fram.

Planen ska innehålla:

- Vilka avtal/egna verksamheter som ska följas upp
- Vad som ska följas upp och kontrolleras (t.ex. i form av nämndmål och indikatorer, ekonomisk status, personaltäthet osv)
- Vem eller vilka som ansvarar för genomförande av uppföljningen
- Former för uppföljning samt för återkoppling av denna till nämnd
- Hur utföraren ska medverka vid uppföljning av verksamheten genom att exempelvis lämna statistik, brukarundersökningar och verksamhetsmått
- I vilken form utföraren ska lämna rapport över inkomna synpunkter/klagomål från medborgare till nämnden
- Särskilda granskningsområden, t.ex. utifrån resultat av tidigare uppföljningar och ändrade omvärldsfaktorer
- Hur allmänhetens insyn ska tillgodoses

- Hantering av risker, exempelvis förebyggande av välfärdsbrottslighet och beredskap inför möjligheten att privat utförare avvecklar sin verksamhet.
- Tidsplan för uppföljningen

Redovisning av uppföljning

Uppföljningen ska redovisas till kommunstyrelsen i samband med uppföljning av den interna kontrollplanen för att sedan anmälas till kommunfullmäktige.

Allmänhetens insyn

Allmänhetens möjligheter till insyn i kommunal verksamhet ska inte vara olika beroende på om kommunen utför verksamheten själv eller har lämnat över den till en privat utförare. Kommunen ska därmed genom avtalet med den privata utföraren tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i verksamheten (10:9 KL).

Varje nämnd ska genom avtal tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnats över till en privat utförare. Allmänhetens rätt till insyn ska vid upphandlingar beaktas redan vid upprättande av förfrågningsunderlag. Utföraren ska kunna lämna information när kommunen begär det och informationen som begärs ut ska ha en koppling till upphandlingen, avtalet eller verksamheten som utförs.

Nämnden ska i förfrågningsunderlag samt avtal precisera vilken information som efterfrågas. Information som kan begäras kan exempelvis röra kvalitet, organisation, avvikelser, brukarundersökningar, personaltäthet, kompetenser, ekonomi, ägarförhållanden och årsredovisning.

Omfattningen av vilken information avgörs från fall till fall efter en avvägning av bland annat verksamhetens art, hur många kommuninvånare som är beroende av verksamheten samt hur mycket skattemedel som går till verksamheten. En avvägning kan göras mellan å ena sidan den privata utförarens intressen av exempelvis skydd för affärsmässiga intressen och å andra sidan allmänhetens intresse av hur verksamheten utförs. Utförarens skyldighet att lämna uppgifter begränsas vidare till att omfatta sådant som kan lämnas utan omfattande merarbete i förhållande till att uppnå syftet med rätten till insyn.

Uppgiftsskyldigheten omfattar inte sådana uppgifter vars utlämnande strider mot lag eller anses utgöra företagshemligheter enligt lag (1990:409) om skydd för företagshemligheter.

Allmänhetens insyn ska på motsvarande sätt säkerställas då helägda kommunala bolag, samt stiftelser som kommunen bildat ensam, genom avtal överlämnar verksamhet till privata utförare (10:3 6 p. och 10:6 1 st. KL).

Detsamma gäller för delägda kommunala bolag, samt förening eller stiftelse som kommunen har med annan, i en omfattning som är rimlig med hänsyn till andelsförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt (10:4 och 10:6 2 st.).

Allmänhetens insyn kan säkerställas genom ändringar i bolagsordningen eller genom ägardirektiv avseende kommunala bolag, och genom stadgarna, stiftelseförordnandet eller stiftelseurkunden vad avser föreningar och stiftelser.

Informationsskyldighet

När enskilda kan välja mellan olika utförare av kommunala tjänster ansvarar nämnden för att information lämnas om samtliga utförare, om inte annat

framgår av lag eller annan författning. Informationen ska vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig (8:18 KL).

Informationen ska finnas tillgänglig på kommunens webbplats och på andra sätt som bedöms lämpliga utifrån målgruppen.

Uppföljning av programmet

Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare ska omprövas, och vid behov revideras, en gång per mandatperiod.